

Bestuursverslag Stichting de Theaterdagen: Nederlands Theater Festival, Amsterdam Fringe Festival, Nieuwe Grond en TFjong 2018

Inhoud	blz.
1. Inleiding	2
2. Doelstelling en kernactiviteiten	2
3. Reflectie op gerealiseerde activiteiten	3
4. Kaartverkoop en publiek	8
5. Stakeholders en financiers	10
6. Kansen en bedreigingen	11
7. Toelichting financiën	12
8. Gerealiseerde activiteiten t.o.v. het ingediende activiteitenplan	13
9. Werkgeverschap, opdrachtgeverschap, <i>governance</i> en diversiteit	13

1. Inleiding

Stichting De Theaterdagen kijkt terug op een geslaagd jaar waarin zowel het Nederlands Theater Festival (NTF), het Amsterdam Fringe Festival als TF Jong en Nieuwe Grond een verdere, gestage groei doormaakten. De grote publieke belangstelling en de stabiele organisatie geeft de mogelijkheid om het programma te verfijnen, te experimenteren met nieuwe vormen en programma's en kwalitatief verder te groeien. Wel constateren we dat er veel aan de hand is bij onze partners: een grote fusie bij ITA, veranderingen bij de VSCD, nieuwe beleidsprioriteiten bij sommige fondsen. Het veld is volop in verandering en lijkt continu onder hoge druk te staan, wat regelmatig zijn weerslag heeft op onze ambities, die nog hoger liggen dan we nu bereiken. Desalniettemin is er in 2018 veel gelukt. Het jaar werd dan ook afgesloten met een positief resultaat, mooie cijfers en een goede evaluatie door het publiek.

2. Doelstelling en kernactiviteiten

Stichting De Theaterdagen is gevestigd in Amsterdam en stelt zich ten doel om toneel en theater te stimuleren en bekend te maken in het Nederlands taalgebied. Daartoe organiseert de stichting ieder jaar in september de samenwerkende en gelijktijdige festivals Het Nederlands Theater Festival, het Amsterdam Fringe Festival, jeugdtheaterfestival TF Jong in samenwerking met De Krakeling, en verdiepfestival Nieuwe Grond.

De vier festivals hebben een complementaire en elkaar versterkende werking: het geheel biedt een programma met meerdere lagen, aan diverse segmenten van de markt, vol contrast, kwaliteit, avontuur en verdieping.

Het Nederlands Theater Festival maakt jaarlijks de **artistieke stand van zaken** op en toont met haar buitengewone kwaliteitsselectie een staalkaart aan nieuwe ontwikkelingen en hoogtepunten. Hoofddoelstelling is 'de promotie van het Nederlands theater onder een algemeen- en gespecialiseerd publiek uit binnen- en buitenland'. Het NTF is samen met het afsluitende Gala van het Nederlands Theater het **visitekaartje** van de Nederlandse theater industrie. Het is behalve een laagdrempelig publieksfestival het enige gemeenschappelijke moment van de sector waarbij acteurs, producenten, theaterdirecties en mensen achter de schermen van het theater bijeen komen en het theatervak vieren.

Het Amsterdam Fringe Festival (AFF) is een veelzijdig, dynamisch, opwindend en innovatief **performing arts festival** dat een open inschrijving, artistieke kwaliteit en creatieve en publieke toegankelijkheid bij elkaar brengt. Jaarlijks zijn er **70 groepen** gedurende **11 dagen** op **35 locaties** verspreid door **Amsterdam** te zien. Doel van het AFF is het creëren van een duurzame omgeving voor onafhankelijke (fringe) uitvoerend kunstenaars en professionals; zowel nationaal als internationaal.

Nieuwe Grond is het **dramaturgische fundament** onder het geheel en een plaats voor ontmoeting, kennisdeling, reflectie en debat. Een denkplatform dat zich wil ontwikkelen tot doener.

Jeugdtheater de Krakeling organiseert TFJong; de jeugdeditie van het Nederlands Theater Festival. De **beste jeugdtheatervoorstellingen** zijn te zien in Jeugdtheater de Krakeling, Oostblok, Podium Mozaïek, de Meervaart en het Bijlmerparktheater. Hier worden de Zilveren Krekels en de Zapp Theaterprijs uitgereikt.

3. Reflectie op gerealiseerde activiteiten in het verslagjaar

Het Nederlands Theater Festival

Opening

De Staat van het Theater, dit jaar uitgesproken door de Vlaamse theatermaker Chokri Ben Chikha, veroorzaakte nogal wat tumult. Na een bevlogen speech over de impact van het theater, of beter: het gebrek daaraan, dreigde de theatermaker, die een Tunesische achtergrond heeft, zichzelf in brand te steken, hetgeen tot de nodige opschudding leidde. Ofschoon er op geen enkel moment werkelijk gevaar dreigde (er zat water in de jerrycan) werd er een momentum gecreëerd dat door sommigen als zeer alarmerend werd ervaren, hetgeen nog werd versterkt door het spontaan ingrijpen van theaternestor Jan Joris Lamers. Lamers was echter niet bezorgd om het welzijn van Chokri maar ergerde zich aan het feit dat hier naar zijn mening een theaterwet werd overtreden. De grens tussen fictie en werkelijkheid was overschreden, hetgeen nu juist het hele punt was van Chokri's betoog.

Na de ophef legde presentator Hans Smit de opening 5 minuten stil om de zaal van de schrik te laten bekomen. Omdat Chokri op tijd terug moest zijn in Antwerpen om daar te spelen, kwamen de uitreiking van de BNG Theaterprijs en de afscheidsrede van voorzitter Ferry Mingelen ongelukkig terecht na zijn speech. Na afloop waren zowel de verontwaardiging als de instemming groot. Het voorval bereikte de media maar liep verder met een sisser af: het veroorzaakte vooral interne discussies binnen de sector. De opening is bedoeld om zaken die in de theaterwereld en daarbuiten spelen te agenderen en slaagde daar goed in.

De belangstelling voor de traditioneel gratis opening was overigens enorm: er was een wachtlijst van 80 belangstellenden.

Juryselectie

Voor het eerst in tien jaar kon de gehele juryselectie, die dit jaar elf voorstellingen omvatte, worden getoond, hetgeen veel zegt over het belang dat aan het festival wordt gehecht. Voor veel gezelschappen is de herneming namelijk een forse investering. Zo moest Oostpool zelfs extra middelen verwerven om Kogelvis nogmaals te vertonen. Aan belangstelling overigens geen gebrek: de getoonde voorstellingen zijn sinds een paar jaar vrijwel geheel uitverkocht. Alleen voorstellingen getoond uit de Vlaamse selectie bleven wat achter: een probleem dat naar ons idee zijn oorsprong heeft in de verzwakkende positie van het Vlaamse theater in Nederland. Het tonen van meerdere voorstellingen per dag, zodat het publiek vooral in het weekeinde meerdere producties kan zien, werkt goed. Hier zit de potentiële groei van het festival. Voor het geheel geldt momenteel: hoe meer publiekscapaciteit, des te meer bezoekers. Uitbreiding naar zalen als Carre en DeLaMar blijft daarom hoog op het wensenlijstje staan, al is het zeker met Carre niet altijd mogelijk om passend aanbod te vinden. De voorstelling DAD van Nasrdin Dchar in Carre in 2017 was een zeer geslaagd voorbeeld van hoe het festival fors in bezoekersaantallen kan groeien. Het festival wil met een stevig, aansprekend en uitverkocht programma een duidelijk signaal afgeven: er wordt kwalitatief zeer goed theater in Nederland gemaakt dat de moeite waard is om massaal te bezoeken. Samen met de uitgebreide media aandacht lukt dat jaarlijks steeds beter.

BNG Theaterprijs

Ook onder de genomineerden voor de BNG Theaterprijs is het animo om te spelen groot. Het festival geldt steeds meer als een prominent platform waar talent gelanceerd wordt. Door de hevigheid van

de Staat van het Theater sneeuwde de uitreiking van de prijs wat onder, iets wat we volgend jaar willen voorkomen wanneer we nog meer aandacht aan de genomineerden willen besteden. Net als in voorgaande jaren werd de middag met genomineerden, dit jaar gepresenteerd door onder andere Cees Debets, goed bezocht door theaterprogrammeurs uit heel het land. De BNG middag is vooral bedoeld om nieuwe theatermakers onder de aandacht van programmeurs te brengen, hetgeen prima lukt.

Randprogramma publiek

Het festival investeerde fors in de uitbreiding van het randprogramma voor het publiek en bood meer leerzame onderdelen dan ooit. We merken dat het publiek warm loopt voor het vergaren van kennis en duidelijk de behoefte heeft om ervaringen te delen. Op die behoeften speelden we in. De meer interactieve aanpak zetten we in 2019 door.

Hein Janssen verzorgde net als vorig jaar een workshop recensieschrijven. Scheidend voorzitter Ferry Mingelen en dramaturg en jurylid Cecile Brommer verzorgden samen een workshop Politiek theater voorafgaand aan de voorstelling Daar gaan we weer van Wunderbaum. Laura Minderhoud presenteerde vijf filosofische nagesprekken met het publiek in ITA, Bellevue en het Compagnietheater, terwijl theatermaakster Petra Ardai en Marieke Nooren bijzondere introducties in spelvorm bedachten bij PARA en Conversations at the End of the World. Voor al deze onderdelen gold dat ze mochten rekenen op goede belangstelling en dat er ruimte is voor uitbreiding.

Zo'n 200 belangstellenden uit heel het land kwamen af op de middag met Adelheid Roosen, georganiseerd in samenwerking met Omroep HUMAN. Adelheid maakte het gesprekspartner Kester Freriks niet gemakkelijk, wat een zinderende middag opleverde. Het is ons voornemen om vaker theatermakers op deze manier centraal te stellen.

De boekpresentatie van Paul Binnerts mocht rekenen op een volle foyer. Veel acteurs kwamen af op de ontroerende documentaire Michel, waar onder andere de maker en acteur Michel van Dousselaere aanwezig waren.

Toneelteksten

Dit jaar werd wederom ruime aandacht besteed aan theaterteksten, onder meer door de uitreiking van het TheaterTekstTalent Stipendium in samenwerking met het Prins Bernhard Cultuurfonds. De middag met een Staat van de Theatertekst door Nathan Vecht werd georganiseerd in samenwerking met de Tekstmederij, waarvan Marijke Schaap inmiddels is toegetreden tot de toneeljury. Het belang van een middag rond toneelteksten is wat ons betreft evident, maar om sleet op de formule te voorkomen wordt de uitgebreide aandacht voor toneelteksten tweejaarlijks, tenzij er een interessante spreker uit bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk wordt gevonden.

Gala

Het Gala van het Nederlands Theater, voor de tweede keer geregisseerd door Marcus Azzini was een viering van diversiteit. In aanwezigheid van zowel de Minister van Cultuur als de Burgemeester van Amsterdam traden de meest uiteenlopende artiesten aan: net afgestudeerde acteurs van de Theaterschool, een danser van Introdans, een performer van de Parade, zangeres Samantha Steenwijk, bekend van The Voice of Holland, acteurs van de Luizenmoeder: de razend enthousiaste zaal ging vol voor het feestje. De no-show was in tegenstelling tot voorgaande jaren beperkt: slechts zes stoelen bleven onbezet, hetgeen veelzeggend is. Meest besproken was de Theo d'Or voor mimespeelster Karina Holla, die zichtbaar verrukt was met haar prijs.

Het Nederlands Theater Festival in Leeuwarden Culturele Hoofdstad van Europa

Het Nederlands Theater Festival werd in 2013 gevraagd om een rol te spelen in Leeuwarden Culturele Hoofdstad van Europa 2018. Aanvankelijk werd nog gedacht aan een samenwerking met Theatertreffen Berlijn en het Theaterfestival Vlaanderen. In de loop der tijd evolueerde het idee echter naar een jaar rond programmering in Schouwburg de Harmonie, waarvoor vooral de inzet van de directeur Jeffrey Meulman en productie leider Heleen Moors nodig was. Het Nederlands Theater Festival kreeg uiteindelijk een bescheiden plek van twee voorstellingen in Leeuwarden uit de juryselectie, die konden rekenen op een matige belangstelling. De Harmonie heeft helaas geen grote traditie met het programmeren van toneel en een jaar Culturele Hoofdstad maakte voor de bezoekersaantallen voor complexere voorstellingen nauwelijks verschil. Wel fungeerde het soms spraakmakende internationale aanbod als breekijzer voor de toekomst. Dat gold vooral voor het minifestival Stormram meets the Fringe, waar noordelijke theatercollectieven naast een selectie uit het Amsterdam Fringe Festival werden gepresenteerd. Dit leverde een unieke en feestelijke avond op, die in de toekomst zeker een vervolg zal krijgen. In totaal namen we 47 avonden voor onze rekening in 2018, hierin bijgestaan door de enthousiaste mensen van de Harmonie en een productiecollectief uit Groningen.

Educatie

Cultuuronderwijs is wat ons betreft onmisbaar voor de vorming van jonge mensen tot kritische volwassenen. Kunst zorgt voor historisch besef en daagt leerlingen en studenten uit om een creatieve, onderzoekende houding te ontwikkelen. Sinds een aantal jaar is het festival opgenomen in het curriculum van Artez theaterdocent.

Elk jaar bezoeken de eerste en derdejaars studenten meerdere voorstellingen. Naast deze voorstellingen nemen ze deel aan workshops en inleidingen. Er ligt een wens om ook met andere kunstvakopleidingen structureler samen te werken. Afgelopen seizoen zijn daar opnieuw contacten gelegd en deze wens lijkt wederzijds.

Om het festival aantrekkelijker te maken voor studenten is het noodzakelijk dat er een passe-partout voor studenten komt. Dit maakt het makkelijker voor deze doelgroep om meerdere voorstellingen te bezoeken. Gevarieerde programma's zijn dan aan te bieden uit zowel het NTF, TF jong en de Fringe. Zo kunnen studenten naast het georganiseerde programma zelf hun keuzes maken.

Middelbare Scholen lijken vooral ad hoc en op eigen gelegenheid te komen. Zij zoeken vooral op eigen houtje uit wat er interessant voor ze is. We hebben de wens is meer tijd te investeren in het contact met middelbare scholen. Om meerdere scholen te kunnen bedienen zou een programmering overdag (doordeweeks) aantrekkelijk kunnen zijn.

Basisscholen komen naar voorstellingen via de afdeling educatie van de Krakeling. Hierin willen we kijken waar er overlap zit en waar we samen kunnen werken tijdens het festival.

Makers genomineerd voor de BNG Bank Nieuwe Theatermakersprijs, de zogenaamde 'jongere carrières' die de brug vormen tussen de Fringe en de juryselectie, moeten een vaste speelplek op het festival krijgen in bijvoorbeeld het Compagnietheater en De Brakke Grond. De grote belangstelling voor de Dag van de Nieuwe Maker onderstreept de interesse in deze groep van theatermakers die na het maken van twee, drie producties hoopt te stoten tot het meer gevestigde circuit.

Deze nieuwe makers zouden eveneens goed overdag te programmeren zijn. Dit is zowel interessant als schoolvoorstelling voor het voortgezet onderwijs als voor het MBO. Hierdoor ontstaat meer bereik voor scholen die niet in de avond als groep kunnen gaan maar wel overdag.

Tot slot willen we onderzoeken of we gericht subsidie kunnen aanvragen voor de samenwerking met het MBO. In 2017 werd er gewerkt met Nasrdin Dchar, Floris van Delft en de MBO Theaterschool. Een dergelijke samenwerking met makers en studenten zouden we groter kunnen maken.

Amsterdam Fringe Festival

Amsterdam Fringe Festival beleefde in 2018 een succesvolle 13e editie. Ondanks het slechte weer tijdens de Uitmarkt, steeg het totale bezoekersaantal ten opzichte van 2017 met 5% naar 18.712 bezoekers. Het festival werd ook goed bezocht door professionals en pers.

Begin 2018 is Fringe op zoek gegaan naar een nieuw reclamebureau. Creative agency LAVA heeft ervoor gezorgd dat de branding dit jaar enorm is opgefrist en wist een opvallende en edgy campagne neer te zetten, die niet alleen meer opviel bij ons publiek, maar ook de kranten haalde. De campagne was goed zichtbaar in de stad o.a. door de aanwezigheid van vlaggen enabri's. Het festival wist wederom veel publiciteit te genereren. Zo waren verschillende items bij AT5, meerdere paginagrote artikelen in de Volkskrant, het Parool en NRC en artikelen in magazines als Winq, ID-VICE, Dans Magazine en de Gay Krant. Op social media groeide het aantal volgers en werd met gericht adverteren en een opvallende teaser het bereik van onze uitingen vergroot. Om onze kaartverkoop te boosten werden (media)partnerships aangegaan met Het Parool, CJP, We Are Public en Subbacultcha.

Het programma bleef in de kern hetzelfde: een divers aanbod van producties van nieuw en aanstormend talent, theatermakers in specifieke niches en veel crossovers, dat via selectie o.b.v. een open inschrijving tot stand kwam. Het aantal inschrijvingen nam in 2018 met 31% toe tot 221. Hieruit werd een programma gedestilleerd van 74 voorstellingen, en bleef daarmee qua grootte ongeveer gelijk aan 2017.

In 2018 is gestart met het label 'recommended by' om jong talent uit interessante hoeken van het veld een podiumplek te bieden in het festival. Het label is bedoeld voor 6 instroomplekken, die dit jaar mochten worden ingevuld door Tolhuistuin, RightAboutNow Inc, 5D, Café Theater Festival, Dansmakers Amsterdam en Gaudeamus Muziekweek.

Het aantal locaties waarop de voorstellingen te zien was bleef met 35 ongeveer gelijk, met een mooie spreiding over de verschillende stadsdelen. Het Festivalhart was net als in 2017 bij de Brakke Grond, waar naast de reguliere programmering ook pop-up activiteiten en gratis programmering te zien was en waar een knalroze supermarkt dienstdeed als Festivalkassa.

In 2018 vond voor de tweede maal de Fringe Buurtsuper plaats in Amsterdam Zuidoost. Een succesvolle samenwerking met Bijlmer Parktheater waarbij zowel talent uit Zuidoost als uit de reguliere programmering van Fringe te zien was tijdens dit pop-up event. Het aantal bezoekers steeg aanzienlijk (+254%), mede dankzij een samenwerking met het '50 Jaar Bijlmer' programma van Gemeente Amsterdam. De komende jaren zal dit pop-up programma verder worden uitgebreid naar

andere stadsdelen buiten de ring, zoals Nieuw-West. De eerste gesprekken daarover met o.a. De Meervaart en Podium Mozaïek zijn reeds gaande.

Ook op de Uitmarkt was Fringe weer present met het door de 4 leden van de Fringe Academy vormgegeven en geprogrammeerde eigen podium: de Vrije Uitloop. Een mengelmoes van Fringe voorstellingen, muziek, acts, installaties en theatrale gekte zorgden er ook dit jaar weer voor dat er veel nieuw publiek kennismaakte met Amsterdam Fringe.

Ook dit jaar werd er veel geïnvesteerd in een intensievere begeleiding van de aan het festival deelnemende artiesten, o.a. door het uitbreiden van het aantal How2Fringe workshops van 4 naar 7. De Coördinator Groepen bleef het vaste aanspreekpunt voor deze makers, wat zorgde voor een soepele samenwerking en duidelijke communicatie.

De Best Of Fringe Tour met de beste voorstellingen van het voorgaande seizoen was in 2018 een succes. De theaterzalen in Amsterdam (Bellevue), Utrecht (Kikker), Den Haag (Het Nationale Theater), Rotterdam (Walhalla), Arnhem (Theater aan de Rijn) en Leiden (Ins Blau) waren met 456 verkochte kaarten en een stijging van 78% ten opzichte van 2017 goed gevuld. De Best of Fringe Tour is een belangrijk onderdeel van het beter aansluiten van jong talent op de landelijke talentontwikkelingsketen.

Nieuwe Grond

Dit jaar werd Nieuwe Grond gecureerd door theatermaker en schrijver Alexander Nieuwenhuis die de programmering van Anoenk Nuyens overnam. De grote contouren en doelstellingen van Nieuwe Grond bleven ongewijzigd. Naast het creëren van tijdelijke denkruimtes waar kunstenaars, beleidsmakers en critici samenkomen, bleef Nieuwe Grond een aanjager van prikkelende voorstellen.

Nieuwe Grond 2018 stond in het teken van erfgoed en de toekomst ervan. In samenwerking met DEN kennisinstituut cultuur & digitalisering, Yolande Melsert van NAPK en het NIT, werd er tijdens de werksessie **Het Geheugen** gesproken over hoe we in de toekomst met het immateriële erfgoed om zullen gaan en werd eveneens de open call van DEN voor cultuurmakers gelanceerd. Doel was om verschillende partijen bijeen te krijgen om het theatererfgoed weer op de agenda te plaatsen en aandacht te vragen voor de gevolgen van 5 jaar zonder het Theater Instituut Nederland. Er werd nagedacht over hoe het erfgoed beheerd kan worden en lijnen uitgezet voor de toekomst.

Een bijzonder en zeer druk bezocht programma was **the Need for Legacy** waarin gekeken werd naar de archieven van het multiculturele theater die vooralsnog geen plek hebben gekregen in de canon. Samen met onder andere Felix de Rooy, Marjorie Boston en Sruti Bala werd gesproken over het belang van toegang tot de bronnen zodat ook nieuwe makers met een diverse achtergrond zich kunnen verhouden tot een rijk en interessant verleden. Tijdens dit programma werd het verlangen uitgesproken voor een standaardwerk van multicultureel theater dat hopelijk in de komende jaren vorm gaat krijgen.

Gedurende het hele festival was er in de Ajax-foyer de **ontmoetingsplek** van het NIT waar presentaties, vergaderingen en brainstorms plaatsvonden die veelal in het teken stonden van erfgoed. Onder meer Theaterflicx, DEN kennisinstituut cultuur & digitalisering, de werkgroep NIT en Ons Fonds maakten van deze ruimte gebruik. Er werd een **hack-at-thon** georganiseerd waar op één

dag 200 lemma's van de theaterencyclopedie werden ge-edit en de gehele inventaris van het TIN raadpleegbaar was in een speciale archiefkast. In het laatste weekend werden er theatertatoeages gezet om het immateriële theatererfgoed een zeer materiële gedaante te geven.

Naast het hoofdthema erfgoed werden een aantal lijnen uit voorgaande edities van Nieuwe Grond voortgezet. In samenwerking met Kunsten '92 vond de sessie **Fair Practice: vooruit met de geit** plaats waarin de werkgroep Fair Practice een update gaf van haar werk en input vroeg voor haar Fair Practice Scan. Tijdens deze middag werd geprobeerd om het lange en zorgvuldige proces van Fair Practice te delen en eveneens wat te versnellen.

Na twee jaar werken lanceerde **Ons Fonds**, dat tijdens Nieuwe Grond werd ontwikkeld, haar open call waarin 12000 euro beschikbaar werd gesteld die op een volslagen nieuwe manier toegekend gaan worden. Ons Fonds probeert een praktijk van fondsentoekening te ontwikkelen die gebaseerd is op vertrouwen in plaats van bureaucratie. In de komende periode gaat een jury bepalen hoe ze de aanvragen gaan beoordelen en aan wie ze het bedrag gaat toekennen.

Tijdens **Autonomie in het theater** spraken Ludwig Bindervoet en Vincent van den Berg over of het mogelijk binnen de BIS artistiek autonoom te zijn. Het was een gesprek zonder moderator dat niet per se oplossingsgericht was maar toch nieuwe inzichten bood over de ontwikkelingen van de afgelopen tien jaar.

In het **debat Morele Klimaatverandering**: esthetiek en ethiek in de kunsten werd uitgezoomd naar het afgelopen theaterdecennium en hoe de kijkverwachting veranderd is. Lara Staal, Bo Tarenskeen en Gable Roelofsen spraken over de relatie tussen kunst en maatschappij en hoe deze zich ontwikkeld heeft en mogelijk zal ontwikkelen.

In samenwerking met de Regieopleiding van de AHK vonden er het hele festival lang **interviews** plaats met afgestudeerde **regiestudenten**. Onder meer Jan Joris Lamers, Suzanne Kennedy, Erik Vos, Eline Arbo, Inez Derksen, Gerard Jan Rijnders, Joachim Robbrecht en Ira Judkovskaja schoven aan en werden geïnterviewd door Oscar van den Boomgaard. Tijdens deze diepte interviews werd een mooi tijdsbeeld geschetst over hoe de opleiding zich ontwikkeld heeft door de lens van ex-studenten. Deze gesprekken werden opgenomen en zijn te beluisteren op de site van de ATD.

<https://www.atd.ahk.nl/lichting/50-jaar-regie/>

TF jong

TF jong, op meerdere locaties in Amsterdam, is een succesvol onderdeel dat wordt georganiseerd door STIP Theaterproducties en De Krakeling. De voorstellingen trekken veel bezoekers en de afsluitende middag voor professionals is stevast uitverkocht. Wel zal de samenwerking scherper moeten worden afgesproken. Nu is niet duidelijk wie de regie in handen heeft. Inhoudelijk moet TF jong verder groeien, met bijvoorbeeld een Kindergala waarin de ZAPP Theaterprijs een plaats krijgt. Daarnaast vertroebelt het ruime aanbod aan zelfgekozen voorstellingen (buiten de jury om) te veel de oorspronkelijke formule van het festival.

4. Kaartverkoop en publiek

Nederlands Theater Festival en Nieuwe Grond

Voor het eerst, zover het onderzoek teruggaat, is het NTF twee jaar op een rij gestegen in haar kaartverkoop en heeft het festival, met 12% meer kaartverkoop tov 2017, in 2018 een recordaantal kaarten verkocht. Door het ontbreken van grote publiekstrekkingen in de programmering is er minder nieuw publiek bereikt (53% tegenover 68% in 2017), maar daar staat tegenover dat het festival een

recordaantal herhaalbezoekers heeft weten te trekken. Een belangrijk speerpunt voor NTF is nieuwe bezoekers trekken, maar van nieuwe bezoekers herhaalbezoekers weten te maken is even belangrijk, zo niet belangrijker. Het doel met nieuwe bezoekers is immers meer mensen warm maken voor toneel, maar die investering wordt pas echt veel waard als dit niet bij een eenmalig bezoek blijft. In de afgelopen 3 jaar is de groei in herhaalbezoekers verdubbeld. Het hoge aantal nieuwe bezoekers in 2017 leverde in 2018 dus veel herhaalbezoekers op wat heeft gezorgd voor de stijging in de kaartverkoop. Een herhaalbezoekers koopt namelijk een derde meer aan kaarten dan nieuwe bezoekers. Persoonlijke communicatie is hierbij erg effectief gebleken.

Traditioneel bestaat een goed deel van de bezoekers aan het festival uit professioneel publiek waarvan overigens slechts 2,5% aangeeft dat zij voor werk het festival bezoeken. Dus ondanks het grote aantal professionals bezoekt de grote meerderheid het festival in hun vrije tijd.

Uit publieksonderzoek blijkt dat verder 90% van de bezoekers zich bewust was van het feit dat ze het festival bezochten. Een geruststellende gedachte, want ongeacht het feit dat 30% van de kaarten via de theaters worden verkocht is men zich er wel bewust van dat ze het festival bezoeken.

Het imago van het festival is erg stabiel, al jaren op een rij komen de woorden “kwaliteit”, “het beste” en “herkansing” als eerste associatie naar voren. Echter werden dit jaar tevens de woorden “spannend”, “interessant” en “vernieuwend” veel genoemd. Dit maakt dat de focus bij het maken van het programma op het tonen van belangrijke ontwikkelingen op het gebied van theater ook door het publiek erg wordt gewaardeerd. Ditzelfde is terug te zien in de motivatie voor het bezoeken van het festival. Daarbij worden als belangrijkste motivaties genoemd: hou van theater, de beste voorstellingen, interessante onderwerp en op de hoogte blijven van ontwikkelingen. Bij het maken van hun keuze geeft men vervolgens als belangrijkste reden aan dat ze al iets over voorstelling hadden gehoord, het thema van de voorstelling, bekend gezelschap of artiest en dat de voorstelling aanbevolen was door vakjury en/of vrienden/kennissen. De kernwaarden van het festival sluiten dus feilloos aan bij het bezoekgedrag van het publiek. Het feit dat er in het randprogramma steeds meer op thema van de voorstellingen wordt ingestoken is tevens zeer lucratief en sluit aan bij de beweegredenen van het publiek.

In de kaartverkoop zijn drie grofweg drie belangrijke piekmomenten te onderscheiden, begin juli (bij bekendmaking programma en start kaartverkoop), medio augustus (bij bekendmaking van rijke randprogramma) en de week voorafgaand en start festival (outdoor campagne en aandacht media). Zoals te zien is sluiten deze pieken aan bij drie belangrijke momenten in de campagne. Uit onderzoek blijkt dat het programma, de nieuwsbrieven, de website en mond-tot-mond reclame de belangrijkste attentie waarde hebben. Waarbij een belangrijk inzicht is dat een herinnering email in augustus als opvolging van het papieren programma in juli het meeste effect heeft, vele malen meer dan een opvolging per briefmailing. Een waardevolle conclusie, niet alleen omdat een e-mailing veel duurzamer is dan postmailing, maar ook omdat aansluit bij de eerdere conclusie dat persoonlijke communicatie een zeer belangrijk instrument is. Wat we al een aantal jaren zien veranderen maar nu dus aantoonbaar is, is dat er in de marketing een verschuiving van middelen naar mankracht gaande is. Daar waar de kracht lag in een klein team een veel goede middelen, ligt nu de kracht in een groter team met verschillende expertise (strategische marketing, voorstellingsmarketing en online marketing) en enkele goede middelen die ondersteun kunnen worden met zeer doelgerichte persoonlijke communicatie.

Publieksaantallen - Tijdens het Amsterdam Fringe Festival 2018 hebben 73 gezelschappen tezamen 363 keer gespeeld op 35 verschillende locaties verspreid over heel Amsterdam. In totaal bezochten bijna 19.000 mensen activiteiten van Amsterdam Fringe Festival.

Het aantal bezoeken van de hoofdprogrammering steeg met 4,5% naar 9.534. Met de dalende trend van theater- en dansbezoek in het achterhoofd (in 2017 respectievelijk -8% en -7%, bron CBS) is dat een prima prestatie.

Bij de randprogrammering was er een daling in het aantal bezoekers te zien, vooral veroorzaakt door het slechte weer op de eerste dag van de Uitmarkt (-1500 bezoekers). Die daling is gelukkig rechtgetrokken door een stijging in publiek bij o.a. de Best of Fringe Tour, de Buurtsuper in Amsterdam Zuidoost, de We Are Public selectie en de How2Fringe workshops voor makers. Daarnaast zijn er nieuwe publieksgroepen aangetrokken via acties met Stadspas en Subbacultcha en is het aantal bezochte voorstellingen per bezoeker gestimuleerd met het Fringe Passe-Partout.

Zaalbezetting - Zaalbezetting is gestegen van 50% naar 54,7% gemiddeld per voorstelling. Deze stijging wordt mede veroorzaakt door een voorstelling met een zeer kleine capaciteit (2 personen), die vaak vol zat. Als we deze voorstelling zes keer zouden meetellen (in plaats van 37x) dan komen we op een zaalbezetting van gemiddeld 51,4%, wat nog steeds een lichte stijging is.

Publieksonderzoek - Amsterdam Fringe heeft een overwegend jong, theater minnend publiek. Een deel van de bezoekers komt via de makers/gezelschappen en een deel is regulier Fringe publiek. Uit het publieksonderzoek (zie bijlagen voor meer details) kwam o.a. naar voren dat er qua leeftijdsopbouw een mooie spreiding is van jong en oud, ongeveer de helft van de bezoekers uit Amsterdam komt, onze bezoekers een gemiddeld hoog opleidingsniveau hebben genoten en regelmatig podiumkunsten bezoeken. Procentueel waren er meer mensen die Fringe voor het eerst bezochten dit jaar (54%, in 2017 47%) en waren er relatief meer reguliere bezoekers dan bezoekers die via de makers kwamen. Dit betekent een aanwas van bezoekers die puur voor het festival komen. Bezoekers beoordelen het festival met een 7,74 (was in 2017 een 7,6). Dit jaar zegt 62% volgend jaar weer naar de Fringe te komen (was 48% in 2017).

Diversiteit - Ook al vragen we niet expliciet naar de culturele achtergrond van onze bezoekers, toch kunnen we zien dat ons publiek steeds diverser wordt. Onze programmering bestond voor één derde uit makers met een bi-culturele of niet-Europese achtergrond, waardoor de achterban en het publiek dat bij die voorstellingen aanwezig is, vaak een vergelijkbare samenstelling heeft. Ook de Fringe Buurtsuper in Zuidoost trok veel bi-culturele Nederlanders, net als voorstellingen als *Wij Gaan Het Hebben over Haar* en *Black Privilege*.

5. Stakeholders en financiers

Stakeholders van de het Nederlands Theater Festival zijn ITA Amsterdam, Theater Bellevue, de VSCD, STIP Theaterproducties, Jeugdtheater De Krakeling, de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, DEN kennisinstituut cultuur & digitalisering, NAPK en het NIT, Theatermaker, Kunsten '92 en Ons Fonds.

Stakeholders Fringe: Uitmarkt/De Vries Producties, AT5, Het Parool, We Are Public, CJP, RailTV, Subbaculcha en 50 jaar Bijlmer.

Tot de private financiers behoorden in 2018 Fonds21, Stichting Dioraphte, het BNG Bank Cultuurfonds en het VSB Fonds. Voor de Fringe kregen we daarnaast nog ondersteuning van De Versterking en Janivo. We mogen ons verheugen over het feit dat de meeste fondsen ons trouw ondersteunen. De Stichting Dioraphte kende zelfs meer toe dan ooit tevoren.

Structurele subsidie ontvangt de Stichting van het Fonds Podiumkunsten en het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

6. Kansen en bedreigingen/risico's voor de organisatie in de komende jaren op artistiek, sociaalmaatschappelijk en financieel-economisch vlak.

NTF

Omdat het Nederlands Theater Festival een belangrijke promotionele en verbindende functie heeft en gezien haar opdracht geen uitgesproken artistieke signatuur aan haar programma mee kan geven, zal zij bij beoordelingen door commissies vaak een zwakkere positie hebben dan festivals met een scherp artistiek profiel. We willen daarom onderzoeken of het Nederlands Theater Festival gezien haar overstijgende belang niet net als de Nederlandse Dansdagen thuis hoort in de BIS. De ideeën over de inrichting van de BIS volgen we dan ook met belangstelling.

Kansen liggen er op het gebied van *branding*, uitbreiding van capaciteit en publiekswerking. Het festival moet groeien in landelijke bekendheid en zich nog meer inspanssen om nieuw publiek voor theater te interesseren.

Het festival kan verder inzetten op meer hospitality, lean consumptie (maak het bezoekers makkelijk) en het bieden van meer inspiratie voor professionals en publiek met (internationale) gastsprekers internationaal en het aanbieden van een congresformule.

De internationale 'showcase functie' biedt meer kansen, zeker nu ITA zich graag als podium met internationale uitstraling profileert.

Uitbreiding met zogenaamde 'Publieksfavorieten' richting DeLaMar en Carre moet in 2019 opnieuw handen en voeten krijgen.

Amsterdam Fringe Festival

Amsterdam Fringe Festival heeft een sterke programmering, de bezoekersaantallen van het hoofdprogramma blijven stijgen en het kan rekenen op veel en positieve aandacht in de media. De Fringe is – vanwege de lagere toegangsprijzen en het feit dat 90 % van de recette doorstroomt naar locaties en bespelers – voor aanvullende gelden op de structurele subsidies wel erg afhankelijk van fondsenwerving.

Kansen liggen o.a. in de positie die Fringe inneemt: we vervullen een belangrijke rol in de instroom en doorstroom van startende makers naar het veld. Daarbij trekt de Fringe een zeer divers en jong publiek dat openstaat voor experiment & vernieuwing, dat in het licht van de huidige trend van vergrijzend en krimpend theaterpubliek toch mogelijkheden tot groei oplevert.

Door de afhankelijkheid van de te werven aanvullende fondsen en het beperkte budget is de werkdruk op het kleine team hoog. Er wordt in 2019 een Business Developer aangenomen voor het zoeken naar en ontwikkelen van alternatieve verdienmodellen en geldstromen om die afhankelijkheid van de fondsen te verminderen.

7. Toelichting financiën 2018

Exploitatie

Financieel gezien was 2018 een gezond jaar waarin door goed ondernemerschap werd afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 17.774 (2017: € 29.831).

De omzet van het totale festival was in 2018 ruim € 1.050.000, bijna € 90.000 hoger dan in 2017. De eigen inkomsten bedroegen ruim € 675.000 waarmee de Eigen Inkomstenquote uitkwam op 64%.

De publieksinkomsten waren ruim ongeveer € 140.000 euro hoger dan aanvankelijk begroot. De Stichting begroot de recette-inkomsten op een vast bedrag met een vaste marge op de uitkoopsummen zodat er voldoende ruimte is voor tegenvallende inkomsten. Daarnaast weten we pas kort voor aanvang van het festival welke voorstellingen zijn geselecteerd en kunnen we dan pas een inschatting maken van de te verwachten inkomsten. Ook waren er dit jaar extra inkomsten uit Leeuwarden Culturele Hoofdstad en werd op een heel laat tijdstip onze aanvraag bij het VSB Fonds toch gehonoreerd. Helaas betekenen hogere (publieks-) inkomsten ook altijd hogere uitgaven: het grootste deel ervan stroomt door naar de bespelers omdat we met partage-afspraken werken.

De Beheerskosten van zowel Personeel als Materieel waren ongeveer even hoog als begroot.

De Materiële activiteitenkosten vielen hoger uit dan begroot. Vlak voor het festival werd de aanvraag bij het VSB gehonoreerd waardoor we het extra randprogramma dat al in de steigers stond, toch konden uitvoeren. Daarnaast vielen de verblijfkosten van de Vlaamse gezelschappen hoger uit dan begroot. De Materiële personeelskosten waren even hoog als begroot.

Vermogenspositie

Het Eigen Vermogen van de Stichting is door toevoeging van het exploitatieresultaat gestegen van € 87.251 naar € 105.025. Dit Eigen Vermogen is vrij besteedbaar en dient als waarborg en ondervanging van eventueel tegenvallende resultaten bij komende edities van de Festivals. Bestuur en Raad van Toezicht hechten veel waarde aan het opbouwen van een gezonde Eigen Vermogenspositie om de continuïteit van de Stichting te kunnen waarborgen.

De current ratio is in 2018 gestegen t.o.v. 2017. De organisatie kan dus op korte termijn aan haar verplichtingen voldoen. Het kort vreemd vermogen is ongeveer gelijk gebleven aan 2017. De vlottende activa zijn juist weer gestegen. Ook de solvabiliteit is gestegen ten opzichte van 2017.

Current Ratio

2017 1.59

2018 1.73

Solvabiliteit

2017 37%

2018 42%

8. Gerealiseerde activiteiten ten opzichte van het ingediende activiteitenplan 2017-2020

Het Nederlands Theater Festival en de Amsterdam Fringe behalen ruimschoots de beloofde prestaties, zowel in het aantal gerealiseerde activiteiten als de eigen inkomsten en bezoekersaantallen. Voor de komende jaren verwachten we verder groei van de festivals in genoemde opzichten.

Van de voornemens voor 2018 werd een groot deel gerealiseerd. Zo kreeg de jury een actievere rol op het festival en besteedden we meer aandacht aan gastvrijheid richting gasten en publiek. Deze voornemens krijgen in 2019 een groter vervolg. De Minister kon niet aanwezig zijn bij de Staat, waarvoor zij was uitgenodigd, maar was wel aanwezig op het Gala. De Staat van het Theater kreeg, als gewenst, een meer performatief karakter.

Uitbreiding van het aantal stoelen richting Carre en DeLaMar lukte bij gebrek aan geschikt aanbod niet, wel was het NTF meer aanwezig in het Compagnietheater.

Meer aandacht ging uit naar het interactieve randprogramma dat veel uitgebreider en kwalitatief beter was dan in voorgaande jaren.

De uitbreiding met andere disciplines en de voorgenomen publiekswerking zijn nog niet gerealiseerd: de aanvraag beklijfde onvoldoende bij het Cultuurfonds om in behandeling te worden genomen: bovendien zou het een te grote kostenpost zijn geworden ten koste van andere activiteiten. Om dezelfde reden is de publieks-arena met o.a. Greg Notrott nog niet gerealiseerd, al staat deze wel op de planning voor de nieuwe editie.

De aanvraag bij het Stimuleringsfonds voor Creative Industrie voor een vervolg op de Scenografie-tentoonstelling werd helaas afgewezen.

Bezoekersaantallen

In 2018 vonden gedurende 11 dagen 452 (2017: 406) kernactiviteiten plaats die samen 32.188 (2017: 36.456) bezoekers hebben getrokken. Dat is ten opzichte van 2017 een lichte daling die te maken heeft met slechte weer tijdens het vrij-toegankelijke programma op de Uitmarkt. Het aantal verkochte kaarten is zowel bij de Fringe als bij het Nederlands Theater Festival weer gestegen. In ieder geval waren het bijna 2.000 bezoekers meer dan de prestatienorm van 30.575 bezoekers die was ingediend bij de aanvraag FPK 2017-2020.

9. Werkgeverschap, opdrachtgeverschap, *governance* en diversiteit

Jeffrey Meulman is directeur-bestuurder van de stichting met een vergoeding die ruim onder de WNT-norm valt.

De Raad van Toezicht is in 2018 vrijwel volledig vernieuwd. Alleen Yolande Melsert is om redenen van continuïteit gebleven. Afscheid werd genomen van Marc van Warmerdam, Renée van der Pluijm (2018) en Jacques van Veen (begin 2019). Toegetreden zijn Angelique Finkers, Thomas Spijkerman,

Jeroen Bartelse en Rubina Boasman. Rubina heeft een Surinaams achtergrond, is verandermanager en is de eerste bezoeker (geen theaterprofessional) die tot de Raad is toegetreden. We zijn nog op zoek naar een lid met een bi-culturele achtergrond, bij voorkeur uit de advocatuur of marketing. De leden van de RvT ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden. Vergaderingen vinden 3 – 4 keer per jaar plaats waarbij de verschillende evaluatiepunten die horen bij de Governance Code Cultuur structureel aan de orde komen.

Het Fringe team is behoorlijk cultureel divers. Dit is eveneens het streven bij het team van het NTF en de Nederlandse Toneeljury. De Nederlandse toneeljury is momenteel jonger dan ooit: de gemiddelde leeftijd is er 35. De jury van de BNG Theaterprijs nog jonger. Het vinden van programmeurs en dramaturgen van kleur voor de jury's heeft prioriteit maar is nog lastig te realiseren.

De Stichting werkt uitsluitend met zzp-ers. Er zijn geen overtredingen van de WNT in de vergoedingen aan deze medewerkers.

Ofschoon wij er naar streven iedereen naar behoren te honoreren, is dat op het moment nog onvoldoende het geval. Gezelschappen delen meestal in het risico: het festival betaalt zelden het benodigde uitkoopbedrag. Voor gezelschappen is spelen op het festival vaak een flinke investering.

De Codes culturele diversiteit en cultural governance worden als richtlijn gehanteerd en periodiek getoetst aan onze praktijk.

Amsterdam, 26 februari 2019,

Jeffrey Meulman – directeur-bestuurder